

Cele, zadania oraz organizacja obrony cywilnej

OBRONA CYWILNA – jedno z ogniw układu pozamilitarnego w systemie obrony państwa przeznaczona jest do przygotowania i koordynowania przedsięwzięć planistycznych, zapobiegawczo ochronnych i ratunkowych w gminie, mających na celu ochronę ludności cywilnej przed niebezpieczeństwami wynikającymi z działań zbrojnych i klęsk żywiołowych oraz przewyciężenia ich bezpośrednich następstw, a także zapewnienia warunków do przetrwania kryzysu.

Obrona cywilna - stanowi system o sprecyzowanych zadaniach, strukturach i formach działania. Jest zespolona ze wszystkimi szczeblami administracji państwowej i samorządowej, podmiotami gospodarczymi (niezależnie od osobowości prawnej), organizacjami społecznymi oraz z całym społeczeństwem. Siłą obrony cywilnej jest jej powszechność, oznacza to, że wszyscy obywatele naszego kraju uczestniczą w ochronie grup ludzi, którzy znaleźli się w sytuacji zagrożenia.

Wg. obowiązujących w Polsce unormowań prawnych, obrona cywilna stanowi kompleks przedsięwzięć:

- charakterze planistycznym,
- organizacyjnym,
- szkoleniowym,
- inwestycyjnym,
- materiałowo - technicznym
- zaopatrzeniowym.

Przedsięwzięcia te są realizowane przez organa administracji rządowej i samorządowej oraz jednostki organizacyjne.

Podstawowe cele i główne zadania OC w czasie pokoju i w okresie wojny

Celem obrony cywilnej jest:

- ochrona ludności, zakładów pracy i urządzeń użyteczności publicznej oraz dóbr kultury,
- ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w czasie wojny,
- współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych, zagrożeń środowiska i w usuwaniu ich skutków.

Zadania obrony cywilnej w czasie pokoju:

- planowanie przedsięwzięć w zakresie ochrony przed skutkami działań zbrojnych zarówno ludności, jak i zakładów pracy i urządzeń użyteczności publicznej oraz dóbr kultury
- wykrywanie zagrożeń i stwarzanie warunków do ostrzegania i alarmowania ludności
- przygotowanie schronów i ukryć dla ludności oraz utrzymanie ich w gotowości do użycia
- gromadzenie i przechowywanie indywidualnych środków ochronnych dla formacji obrony cywilnej i ludności
- wyposażenie formacji obrony cywilnej w specjalistyczny sprzęt ratowniczy, przyrządy i aparaturę do wykrywania różnego rodzaju zagrożeń
- systematyczne szkolenie w zakresie OC:
 - kadr kierowniczych administracji rządowej i samorządowej, formacji OC

ludności w ramach powszechnej samoobrony, współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska, oraz usuwanie ich skutków. Decyzję o włączeniu sił obrony cywilnej do działań podejmują terenowi szefowie OC.

Zadania obrony cywilnej w czasie wojny:

- organizuje ewakuację ludności, zaciemnianie i wygaszanie oświetlenia
- organizuje i prowadzi akcję ratunkową, udziela pomocy medycznej poszkodowanym
- organizuje pomieszczenia i zaopatrzenie dla poszkodowanej ludności
- zaopatruje ludność w sprzęt i środki ochrony indywidualnej
- prowadzi likwidację skażeń i zakażeń
- pomaga w przywracaniu i utrzymaniu porządku w strefach dotkniętych klęskami
- pomaga w budowie i odbudowie awaryjnych ujęć wody pitnej
- pomaga w ratowaniu żywności i innych dóbr niezbędnych do przetrwania
- udziela doraźnej pomocy w grzebaniu zmarłych.

Obowiązki i uprawnienia organów państwowych, samorządowych i organizacji społecznych.

Centralnym organem właściwym w sprawach obrony cywilnej jest Szef Obrony Cywilnej Kraju, którego na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji powołuje prezes Rady Ministrów.

Do zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju należy:

- przygotowanie projektów założeń i zasad działania obrony cywilnej,
- ustalenie ogólnych zasad realizacji zadań obrony cywilnej,
- koordynowanie przedsięwzięć i sprawowanie kontroli nad realizacją zadań obrony cywilnej przez naczelne organa administracji, terenowe organa administracji rządowej i organa samorządu terytorialnego, a także
- sprawowania nadzoru nad odbywaniem zasadniczej służby w obronie cywilnej.

Terenowymi organami obrony cywilnej w administracji rządowej i samorządowej są Wojewodowie, starostowie, wójtowie oraz burmistrzowie i prezydenci miast jako szefowie obrony cywilnej województw, powiatów i gmin.

Do zakresu ich działania należy kierowanie oraz koordynowanie przygotowań i realizacji przedsięwzięć obrony cywilnej przez instytucje państwowe i samorządowe, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne działające na ich terenach. Szefowie Obrony Cywilnej województw i gmin wykonują zadania obrony cywilnej przy pomocy podległych im urzędów oraz powołanych w ich strukturach specjalistycznych komórek organizacyjnych.

Za realizację zadań obrony cywilnej w zakładach pracy odpowiedzialni są ich właściciele lub kierownicy.

Ministrowie (kierownicy) urzędów centralnych mają obowiązek uwzględniania zadań obrony cywilnej w nadzorowanych przez nich dziedzinach.

Organizacje społeczne wykonują zadania obrony cywilnej w zakresie wynikającym z ich statusów i programów działania. Zasady i sposoby realizacji są uzgadniane w porozumieniach zawieranych przez ich naczelne organy z szefem Obrony Cywilnej Kraju.

FORMACJE OBRONY CYWILNEJ

Formacje obrony cywilnej tworzy się w gminach i zakładach zatrudniających więcej niż 50 pracowników. W zakładach pracy zatrudniających mniej niż 50 pracowników, mogą być tworzone wspólne formacje dla kilku sąsiadujących ze sobą zakładów. Jeżeli jednak w zakładzie zatrudniającym poniżej 50 pracowników wytwarza się,

magazynuje lub wykorzystuje do produkcji toksyczne środki przemysłowe, kierownicy, właściciele mają obowiązek powołać formacje, zdolne do samodzielnego działania ratowniczego w strefach bezpośredniego zagrożenia stwarzanego przez zakład pracy.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w gminach i zakładach pracy tworzy się:

- formacje obrony cywilnej ratownictwa ogólnego
- formacje obrony cywilnej przeznaczone do wykonywania zadań specjalnych

W czasie pokoju formacje obrony cywilnej nie są w pełni rozwinięte. Gotowość do działania będą osiągały sukcesywnie, z chwilą ogłoszenia wyższych stanów gotowości obronnej (w czasie od kilku do kilkunastu godzin). Czynności, obowiązki, harmonogramy i sposoby przeprowadzania tych operacji określają zarządzenia i wytyczne Szefa Obrony Cywilnej Kraju.

ZBIOROWE I INDYWIDUALNE ŚRODKI OCHRONY

Do ochrony ludności obrona cywilna wykorzystuje zbiorowe i indywidualne środki ochrony.

Zbiorowe to:

- budowle ochronne
- schrony i ukrycia
- ewakuacja ludności
- planowa lub
- doraźna

Do indywidualnych środków ochrony zaliczamy

1) Środki ochrony dróg oddechowych

- maski przeciwgazowe filtracyjne
- maska przeciwgazowa filtracyjna dla rannego w głowę
- środki ochrony przed skażeniami dla małych dzieci i niemowląt
- maski izolacyjne
- zastępcze środki ochrony dróg oddechowych

2) Środki ochrony skóry

- płaszcze ochronne
- odzież ochronna lekka
- zastępcze środki ochrony skóry:

1. fartuchy ochronne

2. płaszcze i peleryny przeciwdeszczowe

3. kombinezony skórzane

4. ubiory z folii metalizowanej

5. buty gumowe, skórzane i z tworzyw sztucznych

6. rękawice gumowe, skórzane i z tworzyw sztucznych

7. okulary ochronne

8. nakrycia głowy gumowe, skórzane i z tworzyw sztucznych

Najbezpieczniejszym sposobem ochrony przed zatruciem się toksycznymi środkami trującymi i gazami bojowymi, jest użycie maski przeciwgazowej.

Produkty żywnościowe, płody rolne, pasza i woda muszą być odpowiednio zabezpieczone przed skażeniem środkami promieniotwórczymi, toksycznymi środkami trującymi i bojowymi środkami trującymi. Sposoby ochrony są następujące:

- zagwarantowanie odpowiednich warunków przechowywania,
- przygotowanie odpowiednio wcześniej indywidualnych zapasów żywności

nieskażonej,

- zastosowanie odpowiednich opakowań.

Zapasy te winny być przechowywane w odpowiednio urządzonych oraz uszczelnionych pomieszczeniach.

W ochronie wody pitnej przed skażeniem uwzględnia się przede wszystkim:

- przygotowanie indywidualnych zapasów wody nie skażonej,
- zabezpieczenie źródeł poboru i ujęć wody.

OSTRZEGANIE I ALARMOWANIE

Jednym z wielu zadań obrony cywilnej jest ostrzeżenie i alarmowanie. Działa w ramach powszechnego systemu wczesnego ostrzegania i alarmowania. Podstawę stanowią syreny umiejscowione w obiektach Ochotniczej Straży Pożarnej oraz w zakładach pracy. Najczęściej syreny włączane są elektronicznie ze stanowisk kierowania obroną cywilną.

Jednym z przedsięwzięć obrony cywilnej jest instalowanie systemów alarmowych, które mogą ostrzegać ludność przed grożącym niebezpieczeństwem z powietrza oraz skażeniem promieniotwórczym i chemicznym w celu umożliwienia jej ukrycia się w przygotowanych budowlach lub pomieszczeniach ochronnych. Do ogłaszania (odwoływania) alarmów wykorzystuje się następujące urządzenia:

- systemy alarmowe gminy,
- centralne oraz regionalne rozgłośnie Polskiego Radia i ośrodki Telewizji Polskiej,
- radiowęzły radiolinii przewodowej,
- syreny nie włączone do gminnych systemów alarmowych (syreny zakładów pracy, straży pożarnej itp.)

Sygnaty alarmowe przekazywane zastępczymi środkami alarmowymi (dzwony, syreny ręczne, gongi, bucзки itp.) ustala właściwy terenowy szef obrony cywilnej.